

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границю:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-їй пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Честь народна.

«Москвофіли годні спинити нашу просвітну і економічну роботу» — сказало на днях «Діло». Ми додали до сих слів: «они спиняють і нашу національну та політичну роботу». Чи суть докази на те? На кождім кроці.

Просвіту спиняють москвофіли, подаючи народови «паламарщину», якої він не в силі зрозуміти. Економічний розвій наш спиняють москвофіли, агітуючи проти «Народної Торговлі», «Дністра» і кас задаткових. Національну роботу підривають они, ширючи омосковчене, перетягаючи молодіж в свій табор і не посылаючи дітей своїх до руских шкіл. А вже-ж на полі політичній виходили і виходять для нас ті громадні шкоди, які взагалі виходять для народів, на котрих тяжить знамя іредентизму. Ніяке правительство не може дбати про скріплене елементів, ворожих інтересам держави, консеквентно, оно не може і піддержувати тих, що з іредентою сконсолідовали ся. Се ясне як сонце.

Згадавши коротко про шкоди, які наносить нам галицький москвофілізм, ми звернемо нині увагу наших читателів на одну з тих шкід, іменно на винародовлюване рускої молодіжи через москвофілізм.

Загляньмо до річних справоздань ради шкільної краю о стані середних шкіл в Галичині. В сих справозданнях уміщена табеля фреквенції молодіжи до гімназій і реальних шкіл. В 34 інституціях подибуюмо за 1897 р. шкільний 15.242 учеників; в самих гімназіях — 13.627. З числа сего припадає на Поляків 9.538, на Русинів 2.676, на жидів 2.880 учеників. В самих гімназіях: на Поляків 8.384, на Русинів 2.561, на жидів 2.569. Так представляє ся пропорція учащої ся в середних школах молодіжи.

Вже з того супоставлення виходить, що руска молодіж найнечисленніша. Коли процент польської молодіжи у всіх середних школах вносить 62.58, жидівської 18.89, то процент рускої доходить лише до 17.56; а в самих гімназіях лише до 18.79 проти 18.85 жидів, а 61.52 Поляків. Рускої молодіжи найменше в середних школах.

Здавало ся би, що руский нарід буде дорожити сим скудним материялом будучої своєї інтелігенції, що він подбає, щоби по можности ні одна одиниця не затратила ся, не загубилась по дорозі, не пропала для рускої суспільности. Не ті народи можуть сьміло дивитись в свою будучність, що опирають ся на масах, а ті, що опирають ся на інтелігенції. Руский нарід дійсно і дорожить своєю молодіжию шкільною. Він дбає про помножене числа руских середних шкіл, він, закладаючи бурси і витворюючи запомогові товариства, приходить сій молодіжи з материяльною помічю. Він годує, плекає, пестить ту молодіж, що колись має стати до дальшої роботи на народній ниві. Так робить і так заходить ся руска патріотична суспільність. А москвофіли?

Система москвофілів зовсім инакша. Знаючи, що школа національна, руска мусить виховати і виховує сьвідому своєї народности, патріотичну молодіж, наші москвофіли подали собі оклик: всюди, а лише не до руских гімназій посилати своїх дітей.

Руских гімназій маємо доси три: у Львові, Перемишлі і Коломиї. В сих трох місцевостях є і польські гімназії і німецька у Львові. Здавалось би, що в тих трох місцевостях в польській і німецькій гімназії не подиблемо ні одної рускої дитини. Се наказує здоровий розум педагогічний, наколи вже не руский патріотизм, честь і достоїнство руского народа. Так ні! Над сим всім переходить «ряний» москвофіл до дневного порядку і він на злість, на удри рускому народови а по правилу

своєї ренегатської душі послає дитину свою до всякої иньшої гімназії, лише не до рускої. Він заздалегідь виховує ренегата, болячись, щоб случайно не загиб рід ренегатів на Русі.

З статистичної табелі фреквенції рускої молодіжи до гімназій виходить, що у Львові в гімназіях польських і німецькій находило ся в 1896/7 році 235 учеників Русинів (в рускій 394), в Перемишлі 46 (в рускій 288), в Коломиї 54 (в рускій 170). Разом прсте віддано в сих трох місцевостях 335 дітей на те до шкіл польських і німецької, щоби дитина та переняла ся всяким духом, лише — сохрани Боже — не руским, своїм.

Ми не шовіністи. Ми раді би, щоби руска молодіж хоч би і в чужім язичі набирала ся всяких відомостей, образувала ся. Ми резуміємо, що любов до свого вціпляє в великій мірі виховане домашнє. Але ми знаємо з тяжкого досьвіду, що не кожда молода душа, плекана чужою рукою, остойть ся при тій горячій любови до свого рідного, якої домагаємо ся відтак від неї. Десятки сих молодих паростків, що виростуть під иньшим небом, пропадуть марно для руского народа, тим скорше, що тут з розмислом віддає батько свою дитину в чужі руки, щоби она всім стала, лише не добрим Русином.

Триста трицять п'ять молодих душ пускає Русь галицька на непевну воду, відчужує їх самохіть, з певним, з гори обдуманим пляном. А не иньших батьків суть ті жертви, а діти — наших ренегатів. Деінде нап'ятовано би таких батьків клеймою зради на своїм народі. Деінде — се просто неможливе! Се може водити ся лише в такій суспільности, де довгі літа труджено ся над деморалізацією батьків, поки не вироблено в них чувства нелюбоби а навіть погорди для свого.

Колись в турецькій державі забирали силою християнських хлопців до інститу-

22

За батькову вину.

Сьвяточе дідове оповіданє.

Написав Олександр Катренко.

(Дальше.)

Великодні Сьвятки того року опізнали ся, навіть теплого Олексі прийшлося на шестій неділі посту. Звичайно-ж, як він настане, так у нас на Україні й половідь. Потепліло вже зовсім: не сьогодні-завтра крига рушить. Дідова-ж дочка не встигла ще й відговіти ся. Покинути-ж те не можна, ніяк не можна. Притьмом треба, бо ходила вона на зносах, то думка така, що Господь його знає, як обійдеть ся, тим більше ще, що перше. Отож як не як, а відговіти ся, що хоч, то хоч мовляв, хоч кров з носа а незгайно треба. І пішла вона причащати ся. Доводило ся-ж переходити річку по кризі. Був і місток, хоч і нерівненький собі, але того часу, як і навмисне розібрали його, щоб не знесло. Одні палі стирчать. Талоз-ж вже днів з п'ять добре у день, нічю-ж заморозки придержували. Крига ще доволі держала ся, хоч де-не-де по річці проте навіть ополонки й поробились. Переходити не

зовсім то було й безвечне. Як же у нас що тепер що тоді річка так собі, богзна, що, то люди, звичайно кому пильно, з великою обережністю все таки квапили ся. Осьмілила ся щасливо. Осьмілила ся і вона. До половини добрала ся щасливо. Ще ступів-два ступнула нічого й на третью на очах у людей провалила ся, скрикнула й пішла, загула попід кригою за водою. Не можна було дати ніякого й ратунку. Хоч неживу навіть витягти її і того не можна ніяким робом. Не швидко вже, крига зійшла, вода спала й тоді тільки знайшли її веретів за п'ять, за селом. Млин там був, так за колесо спідничною зачіпилась й повисла. І цю поховали без панотця, не по людському.

Що-ж тепер з дідом? Невже й це посліднє передихає, переживе? Треба тільки дивувати ся, як його не скуйовдило вже, не зломило зовсім те третє найважкє горе. Твердить своє: — За батькову вину... й знов більш нічого. Осунув ся тільки, постарів ще літ на десять більш і згорбив ся від таких раз-у-раз важких стусанів своєї долі, чи пак недолі. Лшив ся сам один, як палець, нікого кривного, рідного, та ще до того таке й на старости літ... Але він який час тільки буцім опустив руки, зовсім же не спантеличив ся.

Мало-мало перегоріло там у нього, пере-

жевіло і кинув ся знов він відшукувати і робити собі сімю. Нема рідних, ані родичів, то хоч з чужих треба заводити. Знайшов десь парочку малосеньких сиріточок круглих, хлопчика і дівчинку і взяв їх собі замість дітей. Невістка, покійникова сина жінка, що покинула було дідову хату після смерти чоловіка, тепер повернулася і мусіла стати за матір тим діточкам; піклувати ся про них. Як бачите так-сяк, таку-сяку, а знов збив собі Микола Опанасович сімю. Знов він не один, не зовсім, сирота сивий з нього.

— Нехай ростуть—було каже—не попустив Господь своїми покороствувати ся, то може сподобить хоч на чужих порадіти, коли доживу, зрослих їх побачити. Може за рідних стануть. Умру-ж, то буде кому старі очі стулити. Поховують й помянуть може коли небудь.

Еге, он яка була думка у старого! Але ні, й тут не вигоріло. Не те, не таке, як він сам собі, готувалось йому Богом інче. До краю судило ся йому випити всю гіркої.

XV.

З самого початку самостійного життя завів Микола Опанасович собі звичай, несхибний з року у рік; ніколи він не забував за нього і справляв його урочисто. Через що-ж, про віщо таке, нікому сьвідомо не було. Що року пізньої осени

ций яничарских, щоби клином з власного дерева розбивати християнський пень. Не було тяжких, більше сфанатизованих воєрогів християнських Славян на Балканах від яничарських полків. Там силою брано дітей, у нас домородні яничари доброохотно, нарочно, систематично віддають свою кров в чужі інституції, щоби легше було відтак заціпити в ній москвофільське яничарство на згубу власного народу.

А днівники москвофільські? Они пишуть нераз про насильне мадярське угорської Русі і Словаччини, обурюють ся сим насильством, кленуть шовінізм мадярський. А дома? Дома сі самі днівники ведуть мерзку пропаганду, щоби всякі «ряні» і «маститі» патріоти руські всюди посилали своїх дітей на науку і виховане, лише не до руських шкіл. Що більше! Від якогось часу вийшов з табору москвофільського ще і другий оклик: виховувати яничарки! Довідуємось іменно, що дехто з «ряних» посилав вже своїх дочок до Цешина і Білоцеркви, до німецьких закладів, щоби всім була руска дівчина і мати, лише не рускою патріоткою. Система проста. Зроби з власної дитини материял індіферентний, а відтак на тім облозі прийде тобі легко заціпити московську ідею.

А ми? Ми мовчимо! А наколи не мовчимо, то тихеньким голосом, щоби не прогнівити яничарів, кажемо: «Москвофіли годні спинити розвій руського народу». А в практиці? В практиці — консолідуємо ся з сими яничарами.

А де народна честь?

Литовський Поляк про галицьку нужду.

В петербурзькій «Кгазі» помістив п. Йосиф Пузина з Гршляч на Литві статю про відносини між галицьким мужиком а двором у західній Галичині. Автор навіязує безпосередно до виводів г-р. Тарновського, які той був замістив в *Czas-i*, і перечить єму, мовби причина злого лежала в агітації людських сторонництв і моральної нищети галицької інтелігенції. Посередно дає також відправу г-р. Мечиславоу Півінському, котрий у своїх статях в *Gaz. Narodow-ий* доказував, що галицький рільний робітник ліше платний, як кожний фабричний, а причину єго лихого положення треба шукати в ній самій. П. Пузина називає се загальними закидами, які не доведуть до саванції відносин, а радить звернути увагу на відносини між галицьким «обшарником» а мужиком, де лежить причина загальної

якогось там дня, не знаю вже якого, відправляв він у церкві велику панахиду за двох якихсь покійників і робив бучний, людяний обід-поминки. Було й задля старців, було й задля всіх людей; хіба хто не захоче тільки прийти. А він було всіх кликав. І не жалкував й хліба й до хліба. Як старці, то ті вже так звикли, що знали той дідів день, як Великдень. Пливом плили вони до нього навіть з далеких околиць: як на ярмарок, або на храм куди зіходились. Та як же їм було й не теє, коли обід бувало обідом, а то ще й обділяв він їх усіх і грішми; те бач само по собі.

Надійшов врешті такий день. Впав він того року у неділю. Лягаючи спати у суботу, Микола Опанасович дає порядок і приказує невістощі й діточкам:

— Завтра, каже, глядіть піднімайте ся міні раненько, та й ідіть до служби до ранньої. Вистойте, помолите ся гарненько, а я тим часом дещо дома попораю ся. Дещо налагоджу і підкінець ще й надійти встигну. Гуртом відслужимо панахиду і вкупі повернемось. Еге, ще ось що: треба буде приприсоти яку молодичцю маторненьку, а то й дві таких до помочі і зготуєте обід, бо завтра у мене великий поминальний день.

Приказав і так тому й бути. Так і поклали, так і почали, та не так скінчили, — інак судило ся...

Дальше буде.

нужди рільного населення. Даймо самому автору говорити:

Літ тому двацять з причинком г-р. Стан. Тарновський видрукував в *Przegł. polski*-м памятную статю під заголовком: «Порції», в котрій цілій великій часті шляхотско-рільничої суспільности закидав страшний практику, що за уділену хлонам грошеву пожичку побирали належності в роботизні з лихварським процентом. Чи поважаний автор думає, що від єго одноразового виступлення ся часть суспільности відмінила ся до тої степені, що від основи змінила свій спосіб поступованя в відношеню до сільського населення? Трудно відповісти на се потакуючо, а тим труднійше в виду свіжо виданого автором строгого осуду вже про цілу інтелігентну галицьку суспільність. Коли не лихву, практиковану в такий спосіб, як автор напаятнував єї в «Порціях», то иньшу форму визиску переводять тепер двори; буду старати ся доказати се не загальниками, але строгим рахунком.

В більшій часті господарств в Галичині уживають від давна неретельної міри у винагородженю двірського робітника, так званого формалю, котрий в заміну дає цілий свій час праці від досвітку до ночі. Се винагороджене є недостаточне до тої степені, що формаль не в силі нормально вижити себе з родиною і щоби міг жити, мусить в тім дворі здобувати нелегальним способом недостаючу часть зерна і бараболі, або з'ужити себе передчасно і траїти одну дитину по другій з рахитісу. Річний, жонатий формаль, особливо у західній Галичині, дістає 8—10 корців зерна, до того середної доброті і тільки само менше-більше бараболі річно. Беру пересічно 9 корців як норму. По докладнім обрахунку випадає 220 фунтів зерна з кірця середного збіжа; числячи убуток 40% на вазі в наслідок печеня, одержимо 2.744 фунтів хліба. А що для жонатого робітника, котрий має не більше як троє дітей, потреба денно найменше 2 фунти хліба, особливо при цілковитім недостатку мяса, т. з. на пятеро душ 3.650 фунтів річно, так єму не достає, як видимо з обчислення, 906 фунтів самого хліба річно. Знов що до визначеної скількості бараболі коло 10 кірців річно, то ледви вистане єї до горшка з вареною стравою, а не стане вигодувати одной безроги, котра повинна дати достаточну скількість солонини до згаданої страви, а другої на продаж; се одинокое легальне жерело доходу на покритє непредвиджених видатків, як: слабість, похорон, шлюб, хрестини... Бо річна платня, котра виносить від 15 до 32 зр. відповідно до того, чи формаль дістає молоко *in natura*, або чи вільно єму держати корову, заледви може вистати при великім напруженю в праці зі сторони жінки на обув і на одіж для пятеро осіб — се очевидне і без точнійшого обчислення.

Такою є міра заслуги робітного люду в Галичині. Той сам формаль у всіх льнських польських краях, не говорючи вже про Литву, де єго без порівняня щедріше удержують і оплачують, одержує річно найменше 12 кірців зерна і 30 кірців бараболі при тій самій менше-більше плані. При тім мешканя тих недостаточно живлених людей, особливо по середно заможних дворах, суть під взглядом гігієни далеко гірші, ніж стайні інвентаря. Не потреба вже хіба виводити вислідків про уровень здоровля нового покоління, викормлюваного в атмосфері такого шатра.

Вісти політичні.

Цісар дав санкцію закону про підвишене і регуляцію платні урядників і слуг державних. Обовязувати буде сей закон вже від першого жовтня 1898 р. Цісарська санкція відносить ся до закона, ухваленого радою державною. Закон сей регулює платні чинних урядників державних, додатки до платні радників найвишого трибуналу, платні професорів висших шкіл, платні учителів шкіл середних і учительських семинарій та всего духовенства, не виключаючи і греко-православного духовенства в Дальмації. Православне духовенство на Буковині не обняте тим законом, бо оно має свій окремий релігійний фонд. Давно очікуване підвишене платні вже отже наступило: заряджено приготуваня, щоби вже на слідуєчого

першого платня виплачувала ся після нової норми. Після неї буде в кожній ранзі урядників три класи платні, в котрих будуть посувати ся урядники що чотири роки. Платня буде підвишена в XI. ранзі о 200 зр., в X. о 200 до 300 зр., в IX. о 300 зр., в VIII. о 400 зр., в VII. о 400 до 600 зр., в VI. о 400 зр., в V. ранзі о 500 зр. Так звані додатки активальні позистануть незмінені для всіх класів рангі. Для духовенства підвишить сей закон пенсію о 100 зр. для сільських парохів; по містах буде підвишене зависіти від числа населеня даного міста.

З днем 21. вересня с. р. президент міністрів в порозуміню з міністром судівництва зарядив знесенє безпроволочних судів в політичних повітах Новім Санчи і Лимановій.

Парляментарне жите починає будити ся. Так правительство як і представителі стороництв в раді державній заходять ся коло підготовленя ситуації в будучій сесії. В неділю дня 19. с. м. президент міністрів г-р. Тун запросив був предсідателів клубів правиці на наради в міністерстві внутрішних справ. Явили ся всі предсідателі з виїмкою Діпавлього. Президент міністрів зазначив конечність скорого вибору квотової депутації і комісії угодової, щоби приступити до нарад над угодою. Про знесенє язикових розпоряджень не було бесіди, а з того видно, що правительство зовсім не думає уступити обструкції і кладе сю справу на другий плян. До якихсь реальних внесень не прийшло на тім зібраню. З руських послів брав в ній участь п. Барвіньський.

Повний комітет виконуючий правиці скликаний на середу дня 21. с. м. Коло польське відбуде своє перше засіданє в неділю дня 25. с. м., християнсько-соціалне сторонництво збере ся в поведілок дня 26. с. м.; група Мавтнера (вільний німецький союз) також в поведілок дня 26. с. м. Екзекутивний комітет чеських послів до ради державної і до чеського сойму збере ся в Празі в п'ятницю дня 23. с. м., а в суботу відбуде ся повне засіданє чеських послів. Нарешті лівця відбуде засіданє правдоподобно в п'ятницю дня 23. с. м.

НОВИНКИ

— **Загальні збори дяківського товариства** станиславської єпархії відбудуть ся в четверте дня 29-го вересня в Станиславові, на котрі Виділ товариства так поважних П. Т. членів як і всіх нечленів шівців з цілої єпархії до як найчисленнійшої участі запрошує.

— **3 товариства гімнастичного «Руский Сокіл» у Львові.** На засіданю комітету основателів з дня 15-го вересня с. р. прийнято 11 членів. За комітет основателів: *Василь Мороз*, голова. *В. Лаврівський*, справник.

— **Пос. Заячківський** був також у Відні на торжестві похороннім *Є. В. Цісареві* з соймовою делегацією.

Бурса рільничо-промислова. Під такою фірмою засновує ся у Львові товариство, котрого цілю буде: а) виховувати і образовати руску молодіж на фахових рукодільників і промисловців; б) допомагати талановитим ученикам і помічникам до дальшого фахового образованя в краєвих або заграничних вартатах, заведенях промислових і наукових; в) взагалі впливати на питоме двігненє руського ремісничого і промислового стану. Члени того товариства будуть платити по 2 зр. річно і 50 кр. вступного. — Статут і поданя до ц. к. намістництва підписали П. Т.: о. Мартин Пакиж, крилошанин митр. капітули; др. Дамян Савчак, член Виділу краєвого; Василь Нагірний, голова товариства руських ремісників «Зоря»; др. Ієидор Шараневич, сеніор Ставропільського інститута; др. Йосиф Делькевич, Юліан Романчук, др. Кость Левицький, адвокат, Дмитрій Ковальський, краєвець, Григорій Васіка, шлюсар і Андрій Андрейчин, літограф.

— **Вписи на політехніку** розпочинають ся 1-го жовтня в канцеляриях деканів і будуть тревати для нових слухачів до 4-го, а для прочих до 8-го жовтня.

— **12.000 зр. згубило ся!** В касі бюра краєвої продажі соли при Виділі краєвим панує велика констернація. Згубило ся 12.000 зр.! Справа була така. Последного четверга касиєр сольного бюра п. Буйновський виняв з почтової каси ошадности квоту 150.000 зр. При відбраню гроші були почислені. В п'ятницю бюро сольне мало заплатити в краєвим банку вексель на 144.000 зр. Отже п. Буйновський з одержаних грошей виняв пачку, що мала містити в собі 100 тисяч-гульденних банкнотів, осібю відчислив 44.000 зр. і вручив ті гроші разом урядни-

кови п. Зихови, щоби викупив вексель в краєвм банку. Тут однакж касиєр п. Нартовский, числячи, найшов в тій пачці, що мала в собі містити тисячгульденових банкнотів 100, лише 88. Згубило ся отже 12.000 зр. Сейчас заряджено глядани і переведено шконтрум сольного каси. Дяси однак не осягено найменших познак, так що не можна навіть припускати, де ті 12.000 зр. поділи ся. Виключена є навіть евентуальність, що ті гроші ще віднайдуть ся. Якогось каридостойного вчнику в тій сумній справі ніхто не припускає. Можлива була би крадіж через особи треті, але і се видає ся на разі дуже неімовірним. Член краєвого виділу др Савчак веде строге доходжене, а тимчасом аж до цілковитого вияснення справи усунено від урядования касиєра Буйновского і офіційала Кубалу.

— **З слідчої вязниці** в Добчицах утік 60-літній Тадей Тона, против котрого веде ся слідство о злочин убийства.

— **Кара на убийника цїсаревї Елисавети.** З Женеви доносять, що Люккеньому грозить так звана в тамошнім кодексі карнім кара »рєклюзи«. Є то найострішша кара, яку окрім смерти знає право. Засуджений на ту кару злочинник перебуває в підземній келї, до котрої сьвітло сонця ніколи не доходить. Засуджений не має ані ліжка, ані ніякого мешкального знаряду. Мусить спати на холодній, вогкій землі, доки его з тої страшної дочасної ночи не увільнить смерть. Раз лише на тиждень випроводжують вязня на годичку на вязничне подвірє. Доси лише одного злочинника засуджено на кару реклюзії.

— **Нещастя в родині Габсбургів.** Архикнязь Рудольф скінчив своє дочасне жите дня 30 сїчня 1889 р. в замку Майєрлінг в Австрії нижній. Княгиня Зофія д'Алянсон, сестра погубної цїсаревї, згинула в огні в часі пожежу базару добродїйности в Парижі в маю 1897 р. Цїсари Максиміліана з Мексику, брата цїсара Франца Йосифа, розстріляли повстанці в Queretaro 19 сїчня 1867 р., а его жінка Марія Кароліна, бельгійська княгиня, діткнена від 30 літ божевільством, перебуває в замку Vauchoite в Бельгії. Архикнязь Вільгельм (Франц Кароль) найшов смерть, упавши з коня в лїтї 1894 р. в Баден під Віднем. Архикнязь Іван тосканський, котрий зрік ся всяких достоїнств, навіть титулу архикняжого, під прибраним іменем Івана Орта подорожував по океанах і пропав без вісти на морю, коло полудневої Америки. Король баварський Людвик II, свояк цїсаревї, утопив ся дня 13 червня 1886 р. в озері штаремберским в Баварії, діткнений помішпанем ума. Граф Людвик Трані, князь обох Сицилій, чоловік сестри цїсаревї, Матильди, відобрав собі жите в Цюриху. Архикнягиня Матильда, донька архикнязя Альбрехта, австрійского фельдмаршала, найшла смерть в полумінях; запалила ся на вїй одїж від сїрника. Архикнязь Володислава, син архикнязя Йосифа, згинув на польованю від власного оружя, котре несподївано вистрілило. На остаток цїсарєва Елисавета погубла, замордована анархїстом Люккенім.

— **Знаряд злочину.** Оружє, котрим анархїст Люккені задав цїсаревї Елисаветі смертельний удар, був після одних описів штилет, після иньших виострений пильник. Є то справді знаряд дуже подібний до пильника, але в дійсности є то штилет так зладжений, що задана ним рана сейчас замикає ся і викликає внутрішнє залите кровю. Такого оружя уживали особливо при хильники Мацініґо. В ліжку Наполеона III. найдено свого часу подібний штилет з написю Souviens-toi. Такими штилетами були також узбронні заговорники з окруженя Мацініґо, котрі в 1864 р. мали виконати замах на цїсаря Франції в парискій опері. »Чорний кабінет« понав на слїди заговора і заговорників зловлено, заким всіли виконати свій мерзкий намір. Найдено у них і в готели, де збирали ся, штилети незвичайної конструкторії. Тодїшній шеф поліції заявив, що рана від такого штилета замикає ся сама, наслідком чого кров в серединї заливає організм. Звісно, що така власне була рана задана австрійській цїсаревї. Люккені зізнав, що перед замахом купив штилет у одного гандляря а вибрав тому его, бо ділає науспїшнїшє.

— **Зелїзниця сибїрска** двигає ся вже межі Томском а Иркутском, отже прорїзала вже весь західний Сибїр аж до его престольного міста. Сподїватись що через рік сполучить ся галузь з шляхом, який буде ся звозжу Амура до Владивостока і з полудневою галузєю, що через Маньчжурию поведе до Китаю.

— **Хто є ворогом анархїстів?** Після програми, уложеної анархїстами на жєневскім конгресї в 1882 р., ворогом анархїстів є всякий, хто має власть або стремить до власти, отже: більшї посїдателї, фабриканти, капіталїсти, держави монархїчні, олігархїчні, демократичні, а навіть робїтничї (in futuro). А в тих: урядники, офіцири, всякий закон і всякий авторитет. Нашою послїдною метою — сказано в тїй програмї — є: розрушенє всякого законного ладу. Гнїздом анархїстів є Швайцарія і Італїя в першім рядї. Відтак приходить черга на Францію, Ан-

глію, Німеччину і другї краї. Найрадше пробувають анархїсти в кантонї жєневскім, де колись кн. Крєпоткін їх організував. Колишній шеф парискої поліції Горон начислив в самїй Франції 2.000 анархїстів. З тих було Французів 500, чужинців 1.500. На Італїянців припадало 45%, на Швайцарів 25%.

— **Смерть з неосторожности.** В Перемишли в торговлі Ганса склоповий хлопець, ідучи до пивниці, запалив з неосторожности баньку з сїльною кислотою і в наслідок вибуху погуб.

— **Анархїзм а Швайцарія.** Король румунський, бавлячи після жєневского злочину в Рагац, відозвав ся так до одного висшого урядника Швайцарії: »Швайцарія буде мусїла конче змінити свої закони, особливо ті, що відносять ся до анархїстів. Для нас (монархїв) Цюрих і Женева стали ся містами, котрі мусимо, скілько мога, оминати«. Дуже справедлива замїтка. Швайцарія в послїдних літах стала ся не лише пристановищем для революційних елементів цілої Европи, але нещазе висшою школою анархїзму. Там під оком властей і помимо законів против анархїстичної агїтації, анархїсти в білий день згромаджують ся і розправляють о убийствах. Вглядеом цїсаревї Елисавети швайцарські власти дали доказ нечуваної легкодушности і неоглядности, котрі не дадуть ся ніяк оправдати оповіданям про відразу бл. п. цїсаревї до всякої поліційної оїпки. Іменно против Люккенього одержали швайцарські власти з Італії найповажнїшї остереженя, на підставі котрих належало мати пильнїй позір над сим опришком. Але не досить тому, теперїшне слідство в Жєневі веде ся так, як би тамошним властям залежало на тім, щоби убийники придбати як найбільшї слави, а звісна то річ, що власне шалєна жадоба слави є одною з головних пружин тих анархїстичних убийств. Слідчий судия в Жєневі стає ся справедливим листоном і фонографом Люккенього. Не дивота протє, що той розбишака чим раз більше утверджує ся в своїй манїї великости. Слідчий судия навіть один лист Люккенього перєслав неаполїтанському дньвникуреви Don Marzio до надрукованя. Дньвник однакж відмовив оголошеня, додаючи справедливо, що не треба скріплати розбїйника в его божевільній амбіції. Рома заявляє, що було би найліпше судити анархїстів на тайнім засїданю і не оголошувати справоздань з процесу. Бо з тих справоздань, особливо в таких, які подає жєневский судия, анархїсти черпають лише заохоту до нових замahів, особливо в Жєневі — по знесеню кари смертї!

— **Нещасна пригода австро-угорского консула.** З Оуене, в провінції Індьяна півничної Америки доносять, що австро-угорський консуль в Чикаґо, Просковец, ідучи поєснїшим поїздом з Нью-Йорку, упав з п'ятформи поїзду, котрий поторопив ему обї ноги. Тяжко раненого перевезено до шпиталю, де ему обї ноги відтїято. В годину по ампутації консуль помер.

— **Славний з процесу Драйфуса,** Естергази, котрий має тепер перебувати в Лондонї, заявив тамошним дньвникам, що з помїж актїв процесу Драйфуса, а назбиралось їх около 1000 штук, є около 600 підроблєних. Богато фальшовань мав доконати сам Естергази на розказ своїх зверхників.

— **В поетичний і оригінальний спосїб** звїщено з Амстердаму цілій Голяндії о коронаваню молодї королевої. Зї всіх сторін держави знесено передше до столицї білих голубів. В хвилі, коли королева засїла на престолї, на даний знак цілу ту крилату армію, в числі 6000 штук, випущено на волю і на всі сторони рознесено радісну вість.

— **Гончий лист** розписав краківский суд карний за Генриком Шанковским, лїт 69, родом з Конгрєсївки, котрий яко директор краєвого Товариства торговельного в Кракові, допустив ся значного спрєневїреня і обманьства.

— **Подорож понад Альпи** підготовляють в Цюриху капїтан Спєльтрін і проф. Гайн. Они задумали пуститись в дорогу понад Альпи бальюном »Ваґа«. Бальюн сей, 18½ метра в промірі, обєму 56 метрів, площї 1.065 кв. метрів і змістї 3.268 куб. метрів, відержить тягару 110.000 кільограмів. Човєнє саме важить 76.000 кгр. Подорож має відбутись межі 22—30 верєснєя. Поїжемо — почєємо.

— **Нужда Лондону.** На 4½ мїліона мешканців числять Лондон: волоцтїв 50.000, людий без ніякого занятя 300.000, жиючих з неправильних доходів 25.000, правильно але недостаточнє винагороджуваних 400.000, число проституток перєходить 300.000, — або в Лондонї мїліон людий живе в нужді. Зато посїдає Лондон 250 мїліонерів, котрих масток після обчислення того самого статистика, є так великий, що не можна би его набути навіть за гроші цілого прочого сьвітє.

— **Характері жєнщини.** Два італїйські ученї Лємбозо а Феррєро, предствалють характер жєнщин в страшнїм сьвітлі. Жєнщина є з натурї жестока і сповняє злочини рідше як мушчина, але затє є далеко більшє уперта в злім.

Норов до неправди є прємо органічною частїю єї характеру, так що жєнщина не може бути ніколи щирою а облуда, хоч несєвідма, лежить в характерї кожної жєнщини. Брак їй цілковито змислу справедливости; з виїмкою кровавих злочинів, проступки не будять у неї відрази, а при видаваню засуду кермує ся она в першїй лїнії дїймаючостию кари або родиною злочинника. Знаменує єї дальше брак почутя особистої гідности, гнївливість і скупїсть, при тїм всім пустота і мала інтелїгенція. Тї прикмети велєть догадувати ся в жєнщинї комбінацію характерів дикої дитини і злочинника. — Ми навели тут погляди італїйской антропольогїчної школи, але застерїгаємо ся супроти читательок против інсїнуації, мов то ми годимо ся на такий осуд жєнщини. Думаємо, що наколи жєнщина посїдає більшє злих сторін, як мушчина, то лише завдяки суспїльним відносинам, а головнє теперїшньому упослідженю жєнщини в житю суспїльнїм. Особливо супроти браку інтелїгенції вказують соціольогї на се, що умовї змаганя жєнщин доси були держанї в бездїльности і в заспаню. Обставина власнє, що жєнщина мимо вікової неволї умовї не рїжнить від мушчини значїйше, як тепер, є доказом великої сили єї інтелєктуальной здїбности. Участь жєнщин в заводах, щєже нинї монополем мушчин, і участь в житю суспїльнїм, вирівнають до рєштї рїжницю.

— **З дирекції ц. к. зелїзниць державних:** Важнїсть зниженїх о 50% білетїв поворотних на прогульки до стацій Дора, Яремче, Микуличин, Тартарів і Ворохта, продовжує ся до кінця верєснєя с. р. під тими самими вимїнками, які оповїщено вже в маю с. р.

ВІСТІ ЕКОНОМІЧНІ І СТАТИСТИЧНІ.

— **В Товариствї взаїмних обезпечєнь »Дністер«** прибуло в місяци серпни с. р. 10.474 важних полїс на 4,745.634 зр. обезноченої вартости з премїєю 40.419 зр. 90 кр. Від 1. сїчня отже до кінця серпня с. р. видано 40.578 важних полїс на суму 21,651.940 зр. з премїєю 184.855 зр. 57 кр. Попередного року за той сам час видано 33.374 важних полїс на суму 18,147.064 зр. з премїєю 153.860 зр. 46 кр. — Шкїд було в серпни 117 случайв, а разом від початку року по конєць серпня 482 шкїд, з котрих 433 виплачено до кінця серпня і 37 в перших днях верєснєя, а 12 відшкєдовань в сумї загальнїй 2752 зр. на разї з причин правних вздержано. — Сума всіх тих шкїд разом з коштами лікіядациї вносить brutto 129.790 зр. 79 кр. з чого відтрутївши частє реасєкуровану остає на власний рахунок 72.777 зр. 67 кр. — Фонд резервовий з двєм 31 серпня с. р. вносить 88.428 зр. 57 кр.

Телєґрами.

Вїдєнь, 21. верєснєя. Вчєра приняв цїсар на авдїєнції бурмїстра Вїднєа др. Люєґєра, обох віце-бурмїстрів і чотирох секретарїв. Депутація заявила своїй глибокій жалї і співчутє з причини смертї цїсаревї. На промову др. Люєґєра відповїв цїсар дуже сердєчними словами, величачоучи вірнїсть і любов своїх народів і Вїдєнцїв.

Праґа, 20. верєснєя. Дальші наради президєнта мїнїстрів ґр. Туна з предсїдателями клубів правнїї відбудуть ся правдоподїбно в четвєр при співчастї також бар. Дїнавлього. Вчєра і нинї президент мїнїстрів зносив ся довірочно з провідниками правнїї.

Інсбрук, 21. верєснєя. Ганє Зїберєр, фундатор інєбруцкоґо дому сирїт, жертвував знов 200.000 зр. на розширенє того заведєнєя, під услївєм, що фонд сей буде становити окрему »фундацію іменї цїсаревї Елисавети«.

Барцєльона, 21. верєснєя. Арєштували тут 10 анархїстів під закидом спївїнини в замаху Люккєнього.

Симферополь, 21. верєснєя. Полуднєві похїлости кримєкєх ґір покритї снїгом. Внїнїці потерпїли богато від приморозків.

ВІДОЗВА з УГНОВА.

Щє і двї недїлї не минуло від попередного пожежу, а вже загєстив до нас вдругє непрочєний, страшнїй гїсть, огонь. Сим разом оказав ся він однак значнє лютїйшим ворогом людєскоґо здобутку та майна. Бо коли попередно лишилось без хлїба і соли лиш п'ятьох господарів, то тепер пішло з димом не менше як 32

господарств а 67 будівель. Не помогли нагла поміч місцевої сторожи огневої під проводом Вп. п. Альбіновського, офіціала судового, котрий мало-що не ляг жертвою огнявої пащі, не помогла завзята оборона міщан. Огонь обняв в одній хвилі, саме о 3 години пополудни в неділю (11 с. м.), коли переважна часть людей удалась до церкви на вечірню, майже шів передмістя, та пожег до одной години 32 хат з всяким дебузком і 36 стоділ набитих збіжем сегорічних обильних жнив. Навіть одежини не удалось повиносити з домів, бо філії огню веначе море залили в одній хвилі простір завбільшки 12 моргів і грізно спинали приступ кожній живій душі. А і студії не могли віддати належної прислуги, бо обняті полумією повигарували аж до дна. Так до двох неділь лишилось у нас не

менше як 37 міщан бідаками, без кута і кусника хліба та без надії на лучше. Бо се переважно зарібники неасекуровані, котрі крім хатчини та шила і правила нічого більше не поідали. Розпука роздирає серце, коли бачить ся отсих бідаків, як блукають по згарихах голодні, прибиті горем, ще вчера будь-що-будь «господарі» а нині їм хиба простягати руку за кусником хліба. Серце краєсь з жалю, коли бачить ся ридаючі матери з діточками при грудех, як коли-б питали: Шож ми тепер пічнємо? де подіємось? де хліба возьмемо? Бож з цілорічної праці, із жнив лишилась лиш купка попелу, з хатчини хиба піч, а з одежини легесеньке недільне убране.

Само чувство кличе о як найборшу поміч для погорільців. Місточки не може на стілько

помочи, бо-ж се не один, не два, а 37 осталося нині жебраками. В тій цілі завязав ся місцевий комітет, зложений з Вп. п. Алексевица, судії і радника судового, о. Козакевича, о. Дворницького, Калужняцкого і Альбіновського і відзивавсь до всіх чутлих на горе і нещасте людске Русинів з горячою просьбою, шоби прийшли по можности зі скорою помічю для своїх братів якими небудь датками, чи то в грошех, чи в збіжу, чи в одежи. Ласкаві датки зволють Вп. панове присилати на руки Вп. пп. Калужняцко-го, аптикаря тутешного, або Альбіновського, ц. к. офіціала судового, начальника сторожи огневої і правдивого приятеля люду. Почта Угнів. Справоздана будуть докладно оголошувані в часописях.

Від місцевого комітету.

Розклад їзди поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1898.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд		до Львова	Поїзд		зі Львова
посп. особ.	приходить о годині		посп. особ.	відходить о годині	
1:50	6:45	з Іцкан (Галацу, Ясс), Сучави	6:00	до Підволочиск, Бродів з голови двірця	
	7:30	„ Зимної води від 1/8 до 11/8 влучно	6:05	„ Іцкан (Букарешту, Ясс, Галацу)	
	7:40	„ Янова	6:15	„ Підволочиск, Бродів з дв. Підзамча	
	7:50	„ Тернополя і Бродів на дворець Підзамче,	8:35	„ Кракова (Відня, Берліна)	
	7:55	„ Сокала і Рави рускої		„ „ Варшави	
	8:05	„ Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия	8:50	„ Сколього від 10/7 до 21/8 вл.	
	8:15	„ Тернополя і Бродів на дворець головний,	9:15	„ Янова	
	8:15	„ Кракова від 10/8 до 15/8 влучно	9:25	„ „	
	9:05	„ Іцкан, Сучави	1:55	9:35	Підволочиск, Бродів з дв. головного
	10:35	„ Ярослава, Любачева	2:08	9:53	з дв. Підзамче
	10:45	„ Янова		9:55	„ Белзця, Рави рускої, Сокала
	1:01	„ Кракова (Відня, Берліна, Вороплага)		10:55	„ Іцкан, Сопова Бергомету, Сучави
1:30	—	„ Сколього, Стрия (Гребенова в. 10/7 до 21/8)		12:05	„ Янова від 1/7 до 15/8 тільки в нед і сьв.
	1:40	„ Іцкан (Букарешту, Галацу, Ясс) Сучави		2:15	„ Брухович від 9/8 до 21/8 „ „ „
1:50		„ Підволочиск (Кієва, Одесси) на дв. Підз.	2:40	„ Іцкан (Ясс, Букарешту)	
2:15		на дв. гол.	2:50	„ Кракова (Відня, Берліна)	
2:30		„ Козови, Бродів на др. Підз.		„ Стрия, Сколього тільки від 1/8 до 20/8	
	5:00	„ „ на дв. гол.		„ Янова	
	5:25	„ „ „		„ Зимної води тільки від 9/8 до 11/8 вл.	
	5:40	„ Іцкан, Сучави		„ Брухович	
	5:55	„ Сокала, Белзця і Любачева		„ Ярослава, Самбора через Перемішль	
Ніч			Ніч		
5:10	3:04	з Підволочиск, Козови, Грималова на Підз.	4:10	до Кракова (Відня, Берліна, М Ляборч)	
	3:30	на дв. головний	5:20	„ Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава	
	6:10	„ Кракова (Відня)	6:20	„ Янова від 1/8 до 15/8 тільки в нед і сьв.	
	7:57	„ Янова від 1/8 до 16/8 і від 16/8 до 20/8 щодень	6:30	„ Іцкан, Радівців, Кімполонга Сучави	
	8:12	від 1/8 до 16/8 вл. тільки в неділю і свята	6:40	„ Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	
	8:31	„ Брухович тільки від 9/8 до 20/8 і від 16/8 до 11/8	6:55	„ Тернополя з двірця головного	
		від 1/7 до 16/8 влучно	7:00	„ Лавочного (Мункача, Пешту)	
	8:53	„ Янова від 1/8 до 15/8 тільки в будні дни	7:10	„ Сокала, Рави рускої	
8:45	9:10	„ Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	7:15	„ Тернополя з двірця Підзамче	
9:39		„ Підволочиск, Бродів на двор. Підзамче	8:40	„ Янова від 1/8 до 20/8 і 16/8 до 20/8 вл.	
9:45		„ Іцкан (Букарешту, Ясс, Галацу, Сучави)		щодень, від 1/8 до 15/8 в нед і свята	
9:55		„ Підволочиск, Бродів на дв. головний	10:05	„ Іцкан (Ясс, Галацу) Сучави	
	10:30	„ Лавочного (Пешту) Хирова, Борислава	11:00	„ Підволочиск, Бродів з дв. головного	
	12:15	„ Сколього, Калуша, Борислава.	11:27	з дв. Підзамче	

ЗАМІТКА: Гога нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-европейский рїзнить ся від часу львівського о 26 минут, а імено: 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 26 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. зал. держ. (Львів, ул. Третього мая, готель Імперяль) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Всялякого рода інструмента музичні найдешевше в виключнім фабричнім складі

I. Капралика у Львові.

147 Цинки даром. 20-21

1000 туток цигаретових і зр. поручає фабри- ка туток

АНТОНІНИ МАЗУРКЕВИЧ

у Львові, лиця Галицька число 12.

Замавляючим 5.000 туток разом упаковане і відсилка franco.

РОБІТНЯ СУКОНЬ ДАМСКИХ

Емілії Соколовської

у Львові, Ринок ч. 29., I. п.

приймає ласкаві замовлення і виконує їх густо-вно і по приступних цінах. 36-104

НАУКУ КРОКУ уділяє в осібних годинах.

Замісцеві паночки приймає напома'шка не.

Учитель орган руского Тов. педагогічного двотижневник педагогічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2. Перед-клати на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

Галицький Банк кредитовий

почавши від 1 лютого 1890 видає

4% АСИГНАТИ КАСОВІ
з 30-дневним виповідженем,

3 1/2% АСИГНАТИ КАСОВІ
з 8-дневним виповідженем,

а всі иньші находячі ся в обігу 4 1/2% Асигнати касові з 90-дневним виповідженем будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4% з 30-днев. речинцем виповідження.

Львів, дня 31 січня 1890.

Дирекція.

Спеціаліст обуви непромакаючої власного винайдена!

ІВАН ЯРИМОВИЧ

СКЛАД І РУКОДІЛЬНЯ

обуви мужескої, дамської і для дїтїй

у Львові, площа Бернардинська число 10.

має честь повідомити отсим Вп. Публику, що виробляє **ОБУВЕ НЕПРОМАКАЮЧЕ** власного винайдена, з всякого рода шкір, як: Обуве мужеске і дамске, також **чоботи** з хольявами тревалі, надмірно легкі і по цінах дуже приступних. — Також приймає до відновлення і направи **Кальоші** і **Плащі** кавчукові, всякі **гумові** приряди як також зельовани обуви кавчуком. — Всякі замісцеві замовлення виконує в можливо як найкоротнім часі. — Дякуючи за дотеперішні ласкаві вагляди, і поручаючись на дальше, остаю з глубоким поважанем

Іван Яримович.

139 41—140

Спеціаліст до направи кальошів і плащів кавчукових.

Вийшла в рускім перекладі

„Фігенія в Таври“

клясична драма Гетого в 5. діях.

Можна набути в о. Д. Йосифовича в Яричові, почта лосо, за **33** кр. разом з пересилкою.

Половина чистого зиску призначена на будову церкви в Новім Санчі.